

تصویب یکصد و یکمین جلسه کمیسیون هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

بسمه تعالیٰ

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته دار

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)
تایید دیرخانه هیئت ممیزه و هیئت‌های امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر هیات امنای هزاران

تحقیقات و آموزش کشاورزی

مصوبه یکصد و یکمین جلسه کمیسیون هیئت امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

مقدمه:

بر اساس بر اساس قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال ملزم به تدوین و بروزرسانی استانداردهای تولید بذر و نهال و کنترل و نظارت بر تولید نهال و بذر می باشد. همچنین بر اساس قانون فوق، تولید کنندگان موظف به رعایت استانداردهای اعلام شده از طرف موسسه خواهند بود.

اهمیت گیاه یا محصول:

امروزه تولید محصولات با غبانی سهم عمدۀ ای را در تامین معيشت جامعه و امنیت غذایی، حفظ محیط زیست، صنایع پایه تولید، اشتغال زایی و توسعه پایدار اقتصادی و در نهایت نیل به کشاورزی پایدار به خود اختصاص داده است. یکی از مهم ترین فاکتورهای توسعه با غبانی که لازم است مد نظر قرار گیرد کیفیت نهال تولیدی می باشد.

اهداف مورد نظر:

ارتقاء دانش علمی و عملی تولید کنندگان نهال در جهت افزایش کیفیت نهال و نهالستان

ضرورت تدوین / بازنگری استاندارد:

نهال سالم و اصلاح شده یکی از عوامل بسیار تأثیر گذار بر تولید میوه و تنوع آن در هر کشور است. از این‌رو، تلاش در ترویج و توسعه و نیز حفظ ارقام جدیدی که از طریق بهگزینی توسط مراکز تحقیقاتی و یا اشخاص حاصل می شود، از اولویتهای مراکز تصمیم گیری کشاورزی کشورها است.

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دبیر خانه هیئت ممیزه و هیئت های امنی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر هیئت امنی از اسناد
تحقیقات و آموزش کشاورزی

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال دارای دو رسالت اصلی در ارتباط با تولید نهال کشور است. نخست اینکه ارقام جدید را به هر نحوی که ایجاد شده باشند، ثبت کند تا حقوق صاحبان آنها محفوظ بماند که در این راستا محققین اصلاح ارقام میوه و افراد صاحبنظر که در انتخاب رقم جدید تبحر دارند، مطمئن شوند که حقوق مادی و معنوی آنها پایمال نخواهد شد. وظیفه دوم ایجاد یک بستر مناسب برای توسعه ارقام تجاری جدید است. در این راستا، تعریف استانداردهای لازم برای تمام مراحل تولید و حفظ رقم یا ارقام برتر و کمک به معرفی آن به جامعه باغبانی کشور بر عهده این مؤسسه گذاشته شده است.

تعاریف:

روش جنسی: استفاده از بذر به عنوان منبع تکثیر برای ازدیاد که ایجاد نوع را به دنبال دارد

روش غیر جنسی: استفاده از سایر اندام های گیاهی به عنوان منبع تکثیر که غالباً نتابیجی شبیه گیاه مادری تولید می نمایند

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر هیئت امنای نهالستان
تحقیقات و آموزش کشاورزی

استاندارد احداث نهالستان در فضای باز

- ۱- تولیدکننده ملزم به اخذ مجوز احداث نهالستان از موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال است.
- ۲- محل احداث نهالستان باید دارای اقلیم مناسب باشد.
- ۳- محل احداث نهالستان باید عاری از عوامل بیمارگر فرنطیه‌ای محصول مورد نظر باشد. مرجع صاحب نظر در این خصوص مدیریت حفظ نباتات استان است.
- ۴- وجود هرگونه درخت و درختچه که میزبان آفات و بیماری‌های کلیدی باشد، در محل احداث نهالستان ممنوع است، اما کاشت درختان غیر مضر غیر میزبان در حاشیه خیابان‌های نهالستان به عنوان سایبان یا بادشکن بلامانع است.
- ۵- در صورتیکه در محل احداث نهالستان، قبلًا باغ میوه یا نهالستان دیگری وجود داشته است، رعایت دوره آیش و تناوب حداقل ۳ سال الزامی است.
- ۶- تولیدکننده ملزم به معرفی مدیر فنی نهالستان با تخصص کارشناس کشاورزی و ترجیحاً کارشناس باغبانی و در غیر اینصورت کارشناس تولیدات گیاهی یا گیاهپزشکی می‌باشد.
- ۷- تولیدکنندگانی که دارای شرایط حرفه‌ای لازم (پوست ۱) باشند، نیاز به معرفی مدیر فنی ندارند.
- ۸- تولیدکننده ملزم به تهیه گواهی سلامت خاک، نتایج آزمون خاک و کیفیت آب آبیاری پیش از احداث نهالستان است.
- ۹- نمونه برداری جهت ارزیابی سلامت خاک بر اساس شیوه نامه ابلاغی سازمان حفظ نباتات «انجام می‌شود.
- ۱۰- برای اطلاع از دستورالعمل ارزیابی سلامت خاک به دستورالعمل نحوه انجام بررسی‌های میدانی و آزمایشگاهی عوامل خسارت‌زای گیاهی در نهالستان‌ها در سایت سازمان حفظ نباتات به آدرس ppo.ir مراجعه نمایید.

بازنگری استانداره ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تأیید دبیرخانه هیئت معیزه و هیئت‌های امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

تصویب یکصد و یکمین جلسه کمیسیون هیئت امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

- ۱-۷ نمونه برداری جهت ارزیابی آزمون خاک و آب بر اساس دستورالعمل ابلاغی مؤسسه تحقیقات خاک و آب ** انجام گیرد.
- ** برای اطلاع از دستورالعمل آزمون خاک و آب به نشریه شماره ۴۶۷ با موضوع دستورالعمل تجزیه‌های آزمایشگاهی نمونه‌های خاک و آب مؤسسه تحقیقات خاک و آب به آدرس SWRI.IR مراجعه فرماید.
- ۸- تولید کننده مجاز است برای احداث نهالستان از زمین اجاره‌ای استفاده کند که بسته به نوع محصول و طول دوره تولید نهال و سطح گواهی (گواهی شده، پیش گواهی و خود اظهاری)، ارائه اجاره نامه محضری و یا تاییدیه شورای محل و دهداری حداقل دوره اجاره ۳ سال برای تولید نهال خود اظهاری و ۱۲ سال برای تولید نهال گواهی شده الزامی است.
- ۹- نهالستان باید هم‌زمان با احداث آن و در زمان تمدید مجوز، مجهز به سامانه آیاری تحت فشار باشد.
- ۱۰- استفاده از پساب مناطق مسکونی، صنعتی، مزارع و باغها برای آیاری نهالستان مجاز نیست.
- ۱۱- تولید کننده نهال ملزم است که در زمان ارائه درخواست مجوز، منبع تامین مواد تکثیری را بر اساس سطح گواهی به مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال اعلام نماید.
- ۱۱-۱ اندام تکثیری در سطح پیش گواهی شده از باغات مادری تامین کننده اندام تکثیری دارای مجوز و تحت نظارت مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال تامین می‌شود.
- ۱۱-۲ اندام تکثیری در سطح پیش گواهی (نهال اصیل) از باغات تامین کننده پیوند که با تائید پژوهشکده ذیربطری از مؤسسه تحقیقات علوم باگبانی تامین می‌شود.
- ۱۱-۳ اندام تکثیری برای تولید نهال خود اظهاری با معرفی و مستنوبیت شخص تولید کننده تامین می‌شود.

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)
تایید دیرخانه هیئت ممیزه و هیئت‌های امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

تصویب یکصد و یکمین جلسه کمیسیون هیئت امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

۱۲- نهال‌های تکثیر شده به روش‌های رایج تکثیر غیر جنسی باید دقیقاً دارای صفات مادری باشند و تفرق صفات در آنها مشاهده نشود.

۱۳- در نهالستان کاشت هر گونه محصول کشاورزی (به خصوص سبزی و صیفی) که با محصولات قید شده در مجوز تولید نهال مغایرت داشته باشد، منوع است.

۱۴- رعایت فاصله ایمنی بین نهالستان و سایر منابع تولید به شرح زیر الزامی است:

۱۴-۱ برای تولید نهال گواهی شده در فضای باز، اگر احتمال حضور عامل قرنطینه‌ای از سوی سازمان حفظ باتات در منطقه اعلام شود، رعایت حداقل ۱۰۰۰ متر فاصله بین نهالستان و سایر منابع تولید (محصولات کشاورزی) الزامی است.

۱۴-۲ برای تولید نهال گواهی شده در فضای باز، اگر احتمال حضور عامل قرنطینه‌ای از سوی سازمان حفظ باتات اعلام نشود، رعایت حداقل ۱۰۰ متر فاصله بین نهالستان و سایر منابع تولید الزامی است.

۱۴-۳ برای تولید نهال اصیل و شناسه‌دار، با توجه به وجود یا عدم وجود عوامل قرنطینه‌ای، رعایت ۵۰ تا ۱۰۰۰ متر فاصله بین نهالستان و سایر منابع تولید الزامی است.

۱۵- داشتن اثبات خنک (سردخانه)، سایبان، شاسی سرد و گرم (در صورت نیاز) و حوضچه ضد عفونی ریشه نهال برای هر نهالستان ضروری است. ابعاد آنها با توجه به حجم تولید و مدت نگهداری نهال قبل از عرضه به بازار متغیر است. ایجاد یک حوضچه حاوی محلول ضد عفونی در مسیر عابرین و ادوات کشاورزی (از فیل تراکتور، تریلی، گاوآهن، دیسک و ...) در محل ورودی نهالستان الزامی است.

۱۶- بقایای گیاهی در نهالستان به طور کامل جمع آوری، تخلیه و سریعاً در محل مناسب معدوم گردد.

بازنگری استانداره ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)
تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت‌های امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

۱۷- تولید و جابجایی هر گونه نهال میوه تابع موائزین و مقررات قرطیبه‌ای و دستورالعمل‌های صادره سازمان حفظ باتات خواهد بود.

۱۸- قسمت فروش و تحویل نهال باید خارج از محل تولید نهال باشد؛ به گونه‌ای که خریدار مستقیماً وارد نهالستان نشود.

۱۹- تولید کننده نهال ملزم به تحویل فاکتور فروش معتبر حاوی اطلاعات شناسه نهال، شامل پایه و رقم و همچنین ترجیحاً کتابچه حاوی اطلاعات موثق و عکس رنگی میوه ارقام تولیدی در زمان عرضه نهال به خریدار است.

۲۰- تولید کننده ملزم به نگهداری از کالیه مستندات عرضه نهال، فاکتور فروش، فهرست ارقام و سوابق نظارت‌های کارشناسی به مدت ۳ سال است.

۲۱- باغدار موظف به نگهداری فاکتور فروش و شناسه نهال تا اولین سال باردهی نهال است.

استاندارد تولید نهال میوه‌های هسته‌دار (زردآلو، هلو و شلیل، آبلالو و گیلاس، آلو و گوجه)

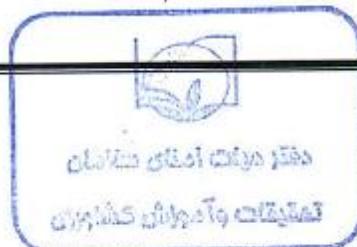
۱- نهال میوه‌های هسته‌دار تولید شده روی پایه‌های رویشی باید شاخه‌دار باشد.

۲- صدور مجوز تولید نهال گواهی شده شاخه‌دار میوه‌های هسته‌دار منوط به تهیه پایه و پیوند کک سالم از باغ‌های مادری مورد تأیید موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال است.

۳- فاصله کاشت نهال در نهالستان:

۱- برای تولید نهال شاخه‌دار روی پایه رویشی، کاشت به صورت یک ردیفه با فاصله ۱۰۰ تا ۱۲۰ سانتیمتر بین ردیف و حداقل ۲۵ سانتیمتر روی ردیف‌ها باشد.

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته‌دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)
تأیید دیرخانه هیئت معیزه و هیئت‌های امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

- ۱- در صورت تولید نهال ترکه‌ای روی پایه بذری، در حالت کاشت به صورت یک ردیفه فاصله بین ردیف‌ها ۱۰۰ سانتیمتر و در حالت کاشت به صورت دو ردیفه، فاصله بین هر دو ردیف با دو ردیف مجاور حداقل ۱۲۰ سانتیمتر و فاصله بین ردیف‌ها حداقل ۴۰ سانتیمتر باشد. فاصله نهال‌ها روی ردیف ۱۰ تا ۱۵ سانتیمتر توصیه می‌شود.
- ۲- بذر مورد استفاده برای تکثیر نهال هسته دار از خلوص زنتیکی و فیزیکی برخوردار باشد.
- ۳- پایه‌های بذری مورد استفاده برای تکثیر نهال میوه‌های هسته‌دار از یکنواختی رشد برخوردار باشد.
- ۴- تولید کننده نهال باید به ازای هر رقم تجاری یک یا دو رقم گرددزای مناسب با آن را تولید نماید. بطریکه در هنگام فروش نهال به ازای هر ۸ اصله نهال رقم تجاری، ۲ اصله نهال از رقم یا ارقام گرددزای مناسب تحويل خریدار گردد.
- ۵- به دلیل خود سازگاری در ارقام هلو و شلیل، تولید و توزیع ارقام گرده‌زا این محصولات در نهالستان ضرورتی ندارد.
- ۶- پایه رویشی نهال میوه‌های هسته‌دار باید دارای ۱۰ الی ۱۵ سانتیمتر ریشه نابجا فاقد هر گونه علام پیچ خوردگی، برگشتنگی درجه، خمیدگی در ناحیه یقه، آفت‌زدگی و یا یماری باشد. ریشه‌های فرعی نابجا و موبی آن باید یک گلدان یک لبری را پر نماید.
- ۷- پایه رویشی برای تولید نهال میوه‌های هسته‌دار باید دارای ساقه خشکی، فاقد انشعابات فرعی، حداقل طول ۵۰ سانتی‌متر و آماده پیوند در خزانه انتظار باشد.
- ۸- ریشه نهال میوه‌های هسته‌دار با پایه رویشی حاصل از کشت بافت باید عاری از هر گونه علام پیچ خوردگی، فرنی و کلافی شدن باشد.
- ۹- نهال تولید شده ارقام هسته دار باید تک ته، بدون خمیدگی در ساقه و دارای ریشه متوازن باشد.

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)
تأیید دیرخانه هیئت ممیزه و هیئت‌های امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

نهضت هیأت امنی مهندسان
تحقیقات و آموزش کشاورزی

جدول ۱. ویژگی‌های نهال استاندارد ریشه لخت ذردآلو

نهال با پایه بذری	نهال شاخه‌دار با پایه رویشی	شاخص
۰۱+۲	۰۱+۲	سن نهال (سال)
۱۰۰	۸۰	حداقل ارتفاع نهال پیوندی (cm)
۱,۵ - ۲	۰,۸ - ۱,۴	قطر نه (cm)
۰,۱۰	۰,۰۱	نسبت قطر به ارتفاع
۱۵ - ۲۰	۱۵ - ۲۰	ارتفاع محل پیوند از سطح خاک (cm)
۴	۳	حداقل تعداد شاخه
۶۰	۵۰	شاخه بندی از سطح خاک (cm)
۶	۴	حداقل تعداد ریشه جانبی
۱۵	۱۰	طول ریشه (cm)
۲۵	۲۵	تعداد نهال در بسته
نیاز دارد	نیاز دارد	رقم گرده زا

* بسته به نوع نهال سن پایه دو ساله و سن پیوندک یکساله می‌باشد.

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دیرخانه هیئت ممیزه و هیئت‌های امنای

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر هیئت امنای کشاورزی

تحقیقات و آموزش کشاورزی

جدول ۲. ویژگی‌های نهال استاندارد ریشه لخت هلو و شلیل

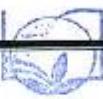
نهال با پایه بذری	نهال شاخه‌دار با پایه رویشی	شاخص
۰۱-۲	۰۱+۲	سن نهال (سال)
۱۰۰	۹۰	حداصل ارتفاع نهال پیوندی (cm)
۱.۵	۱	قطر تن (cm)
۰.۰۱۵	۰.۰۱۱	نسبت قطر به ارتفاع
۱۵-۲۰	۱۵-۲۰	ارتفاع محل پیوند از سطح خاک (cm)
۴	۴	حداصل تعداد شاخه
۶۰	۵۰	شاخه بندی از سطح خاک (cm)
۴-۶	۴-۵	حداصل تعداد ریشه جانبی
۱۵	۱۰	طول ریشه (cm)
۲۵	۲۵	تعداد نهال در یسته
نیاز ندارد	نیاز ندارد	رقم گرده زا

* یسته به نوع نهال سن پایه دو ساله و سن پیوندک یکساله می‌باشد.

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت‌های امنی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

داستان امنیت مزارع

تحقیقات و آموزش کشاورزی

جدول ۳. ویژگی‌های نهال استاندارد ریشه لخت آلو و گوجه

نهال با پایه بدروی	نهال شاخه‌دار با پایه رویشی	شاخص
۰۱+۲	۰۱+۲	سن نهال (سال)
۱۰۰	۹۰	حداقل ارتفاع نهال پیوندی (cm)
۱,۵	۱	قطر تنه (cm)
۰,۰۱۵	۰,۰۱۱	نسبت قطر به ارتفاع
۱۵ - ۲۰	۱۵ - ۲۰	ارتفاع محل پیوند از سطح خاک (cm)
۳	۳	حداقل تعداد شاخه
۷۰	۶۰	شاخص بندی از سطح (cm)
۴-۶	۴-۵	حداقل تعداد ریشه جانبی
۱۵	۱۰	طول ریشه (cm)
۲۵	۲۵	تعداد نهال در بسته
نیاز دارد ^۰	نیاز دارد ^۰	رقم گرده زا

* پایه دو ساله و پیوند که یکساله باشد.

** ارقام آلوی ژاپنی نیاز به گرده زا دارند.

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه‌های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)
تایید دیرخانه هیئت ممیزه و هیئت‌های امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر هیئت امنی سازمان
تحقیقات و آموزش کشاورزی

جدول ۴. ویژگی‌های نهال استاندارد ریشه لخت آبللو

نهال با پایه بذری	نهال شاخه‌دار با پایه رویشی	شاخص
۰۱+۲	۰۱+۲	سن نهال (سال)
۱۰۰	۸۰	حداقل ارتفاع نهال پیوندی (cm)
۱,۵	۰,۸	قطر تن (cm)
۰,۱۵	۰,۰۱	نسبت قطر به ارتفاع
۱۵ - ۲۰	۱۵ - ۲۰	ارتفاع محل پیوند از سطح خاک (cm)
۴	۴	حداقل تعداد شاخه
۶۰	۵۰	شاخه بندی از سطح (cm)
۶-۸	۴-۵	حداقل تعداد ریشه جانبی
۱۵	۱۰	طول ریشه (cm)
۲۵	۲۵	تعداد نهال در بسته
نیاز دارد	نیاز دارد	رقم گرده زا

* پایه دو ساله و پیوند کک یکساله باشد.

بازنکری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه های هسته دار (تاریخ بازنکری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)
نایید دیر خانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

جدول ۵. استاندارد نهال گیلان (ریشه لخت)

نهال با پایه بدروی	نهال شاخه دار با پایه روشی	شاخص
۰۱+۲	۰۱+۲	سن نهال (سال)
۱۲۰	۱۰۰	حداقل ارتفاع نهال پیوندی (cm)
۱.۶	۱.۵	قطر ریشه (cm)
۰.۰۱۳	۰.۰۱۵	نسبت قطر به ارتفاع
۱۵ - ۲۰	۱۵ - ۲۰	ارتفاع محل پیوند از سطح خاک (cm)
۴	۴	حداقل تعداد شاخه
۶۰	۶۰	شاخه بندی از سطح خاک (cm)
۶-۸	۴-۵	حداقل تعداد ریشه جانبی
۱۵	۱۰	طول ریشه (cm)
۲۵	۲۵	تعداد نهال در یسته
نیاز دارد	نیاز دارد	رقم گرده زا

* پایه دو ساله و پیوند کک یکساله باشد.

بازنگری استاندارد ملی احداث نهالستان و تولید نهال میوه های هسته دار (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۷۱)
تایید دیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی